

8. 7. 2004

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Societas Europaea - Evropská akciová společnost II (struktura SE-VO, povaha, sídlo a firma SE)

Základní kapitál SE je rozvržen na akcie a každý akcionář ručí jen do výše svého upsaného, tj. dosud nesplaceného, kapitálu. Základní kapitál se vyjadřuje v eurech a upsaný základní kapitál musí činit nejméně 120 000 eur, přičemž vyžadují-li právní předpisy v členském státě, v němž má SE své sídlo, vyšší upsaný základní kapitál u společností s určitým předmětem podnikání, použijí se rovněž na SE. Požadovaná výše základního kapitálu má zaručovat dostatečné kapitálové zajištění pro společnost působící na evropské úrovni, současně má umožnit využít formy SE i malým a středním podnikatelům.

Evropská akciová společnost (SE) je upravena nařízením Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE), které je vzhledem k historii vzniku nařízení doplněno směrnici Rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. Směrnice 2001/86/ES tvoří dle uvažovaného důvodu č. 19. nedílný celek SE-VO (z německého Verordnung über das Statut der Europäischen Gesellschaft) a musí být uplatňována současně. Význam směrnice pro vznik SE-VO dokládá i uvažovaný důvod č. 21, dle něž má být směrnici zajištěno, aby zaměstnanci měli právo na zapojení v záležitostech a rozhodnutích týkajících se jejich SE, a uvažovaný důvod č. 22, podle něž vstup SE-VO v platnost musí být odložen, aby každý členský stát mohl provést ve svých vnitrostátních právních předpisech směrnici 2001/86/ES a s předstihem zavést mechanismus pro zakládání a činnost SE se sídlem na jeho území, tak aby nařízení a směrnici bylo možno použít současně. Na směrnici je rovněž odkazováno v několika člancích SE-VO, srovnej např. čl. 1 odst. 4, čl. 12 odst. 3 a 4 nebo čl 26 odst. 3.

Struktura SE-VO

Samotné SE-VO neupravuje problematiku SE důsledně, upraveny jsou pouze otázky, jejichž řešení musí být provedeno na evropské úrovni, ostatní otázky jsou přenechány vnitrostátním právním řádům (viz. předchozí článek Societas Europaea - Evropská akciová společnost I, Historický vývoj, cíle a prameny). SE-VO tak neupravuje pracovní a sociální právo, daňové právo, soutěžní a konkurzní právo, ani právo živnostenské ochrany (uvažovaný důvod 20 a 21).

SE-VO se dělí do sedmi hlav, jež mají následující strukturu:

- Hlava I. (čl. 1 - 14)Obecná ustanovení
- Hlava II. (čl. 15 - 37).....Formy založení SE
- Hlava III. (čl. 38 - 60).....Struktura SE
- Hlava IV. (čl. 61 - 62).....Roční účetní závěrka a konsolidovaná účetní závěrka
- Hlava V. (čl. 63 - 66).....Zrušení, likvidace, úpadek a zastavení plateb

Hlava VI. (čl. 67).....Doplňující a přechodná ustanovení

Hlava VII. (čl. 68 - 80).....Závěrečná ustanovení

Největší část SE-VO, přibližně polovina článků, je věnována založení SE; podrobně upravená fúze je doplněna možností založit SE jako holding, společnou dceřinou společnost, prostřednictvím přeměny akciové společnosti, případně možnost (v literatuře označovaná jako odvozená, derivativní nebo sekundární) založit dceřinou SE již existující SE. Druhou podstatnou částí je struktura SE, která do většiny evropských právních rádu poprvé přináší možnost volby mezi monistickým a dualistickým systémem. Významnou část SE-VO představuje rovněž čl. 8, který upravuje přeshraniční přemístění sídla SE. Význam čl. 8 spočívá v možnosti přeložit sídlo SE do jiného členského státu Společenství, aniž by přemístění vedlo k zániku SE nebo vytvoření nové právnické společnosti.

SE jako akciová společnost a základní kapitál SE

Dle čl. 1 je SE právnickou osobou, kterou lze na území Společenství založit ve formě evropské akciové společnosti. SE je podle čl. 3 odst. považována pro účely čl. 2 odst. 1, 2 a 3, který umožňuje založit SE prostřednictvím fúze, založením holdingu nebo dceřiné společnosti, za akciovou společnost řídicí se právem členského státu, v němž má své sídlo. Obecná úprava tohoto pravidla je uvedena v čl. 10 SE-VO, dle něž se k SE s výhradou SE-VO v každém členském státě přistupuje tak, jako kdyby se jednalo o akciovou společnost založenou podle práva členského státu, ve kterém má sídlo.

Základní kapitál SE je rozvržen na akcie a každý akcionář ručí jen do výše svého upsaného, tj. dosud nesplaceného, kapitálu. Základní kapitál se vyjadřuje v eurech a upsaný základní kapitál musí činit nejméně 120 000 eur, přičemž vyžadují-li právní předpisy v členském státě, v němž má SE své sídlo, vyšší upsaný základní kapitál u společnosti s určitým předmětem podnikání, použijí se rovněž na SE. Požadovaná výše základního kapitálu má zaručovat dostatečné kapitálové zajištění pro společnost působící na evropské úrovni, současně má umožnit využít formy SE i malým a středním podnikatelům. Přístup malého a středního podnikání k SE může být ovšem zproblematizován prováděcími zákony k SE-VO nebo kogentní úpravou akciového práva (viz. např. obchodní zákoník nebo německá zásada „Satzungsstrenge“ dle § 23 odst. 5 věta 1 AktG), jejíž uplatňování vede zpravidla k vyšším nákladům nutným k provozu společnosti.

Kusá úprava základního kapitálů v čl. 4 SE-VO samozřejmě není dostačující, což reflektuje čl. 5 SE-VO, dle něž se s výhradou předepsané výše a měny použije pro základní kapitál SE, jeho zachování a změny, a rovněž pro akcie, dluhopisy a ostatní podobné cenné papíry SE předpisy, které by se vztahovaly na akciovou společnost se sídlem v členském státě, ve kterém je SE zapsána do rejstříku.

V souvislosti se základním kapitálem, resp. s vyjádřením v eurech, je nutné připomenout doplňující a přechodná ustanovení čl. 67 SE-VO, která se uplatní i pro SE se sídlem v ČR. Dle čl. 67 odst. 1 SE-VO může členský stát, na který se nevztahuje třetí etapa hospodářské a měnové unie, uplatnit na SE se sídlem na svém území stejné předpisy, které uplatňuje na akciové společnosti řídicí se jeho právem, pokud jde o vyjádření jejího základního kapitálu. SE přesto zůstává možností vyjádřit svůj kapitál také v eurech, v takovém případě je přepočítacím koeficientem mezi národní měnou a eurem přepočítací koeficient, který platil poslední den měsíce, který předcházel založení SE. Obdobné pravidlo platí i pro sestavování a zveřejňování roční účetní závěrky, případně konsolidované účetní závěrky, čl. 67 odst. 2 SE-VO.

Sídlo a firma SE

Úprava sídla SE a jeho přemístění je obsažena v čl. 7 a čl. 8 SE-VO. Sídlo SE se musí nacházet ve Společenství, a to ve stejném členském státě jako správní ústředí. Přestože SE-VO rozlišuje mezi sídlem, jímž je míněno sídlo určené stanovami, resp. zapsané místo podnikání (viz. angl. znění „*registered office*“), a správním ústředím („*head office*“), dává členským státům možnost v prováděcích zákonech stanovit povinnost SE zapsané do rejstříku na jeho území mít své správní ústředí a sídlo na témže místě. Je pravděpodobné, že český zákonodárce tak s ohledem na § 2 odst. 3 ObchZ učiní.

V případě čl. 7 věty 1. SE-VO je vhodné se zastavit u českého překladu. Článek 7 věta 1 SE-VO předepisuje SE dvě povinnosti:

- mít své sídlo ve Společenství
- mít své sídlo ve stejném státě členském státě, kde se nachází její správní ústředí

Že se nejedná pouze o jedinou povinnost (tj. mít své sídlo ve stejném členském státě jako správní ústředí), lze vyvodit ze závěrečných ustanovení SE-VO, konkrétně z čl. 69 písm. a) SE-VO, dle něž Komise nejpozději do pěti let po vstupu tohoto nařízení v platnost podá Radě a Evropskému parlamentu zprávu o uplatňování tohoto nařízení a případně též návrhy na jeho změny, přičemž zpráva má vedle dalších otázek posoudit zejména, zda je vhodné umožnit umístění správního ústředí a sídla SE v různých členských státech.

Český překlad čl. 7 věty 1 SE-VO má následující znění: „*Sídlo SE se musí nacházet ve Společenství, ve stejném členském státě jako její správní ústředí.*“ Problém českého překladu vězí v tom, že svým zněním poněkud stírá rozdíl mezi oběma povinnostmi, byť jsou díky čárce mezi oběma větami „vypreparovatelné“. Domnívám se, že jde o doslovný překlad anglického znění („*The registred office of an SE shall be located within Community, in the same Member State as its head office*“), který v českém jazyce trpí určitou nesrozumitelností nebo přinejmenším stylistickou neobratností. Vhodnější by proto byl např. překlad vycházející ze znění německého („*Der Sitz der SE muss in der Gemeinschaft liegen, und zwar in dem Mitgliedstaat, in dem sich die Hauptverwaltung der SE befindet.*“), čímž by čl. 7 věta 1 SE-VO získal následující podobu „*Sídlo SE se musí nacházet ve Společenství, a sice v členském státě, kde se nachází její správní ústředí.*“, případně „*Sídlo SE se musí nacházet ve Společenství, a sice (a to) ve stejném členském státě jako její správní ústředí.*“.

Povinnost mít sídlo ve Společenství, resp. mít své správní správní ústředí a sídlo ve stejném členském státě, je zajištěna čl. 64 SE-VO, který ukládá členským státům čtyři různé povinnosti:

- pokud SE nesplňuje požadavky čl. 7 SE-VO musí členský stát, ve kterém se nachází sídlo SE, přijmout vhodná opatření, aby SE byla povinna uvést své postavení do souladu s právními předpisy ve stanovené lhůtě a to buď opětovným zřízením svého správního ústředí v členském státě, ve kterém se nachází její sídlo, nebo přemístěním sídla postupem stanoveným v čl. 8 SE-VO.
- pokud společnost neuvedla své postavení do souladu s čl. 7 SE-VO, musí členský stát učinit opatření potřebná k zrušení společnosti
- členský stát, ve kterém se nachází sídlo SE, stanoví opravný prostředek proti rozhodnutí o porušení čl. 7 SE-VO, který má odkladný účinek vůči výše uvedeným postupům
- je-li z podnětu úřadů nebo kterékoli dotčené osoby zjištěno, že správní ústředí SE se nachází na území členského států v rozporu s čl. 7 SE-VO, jsou úřady uvedeného státu povinny neprodleně uvědomit členský stát, v němž se nachází sídlo SE.

Pomineme-li vhodná opatření, jejichž povahu určí prováděcí zákony, můžeme si povšimnout, že oba požadavky, které jsme vyvodili z čl. 7 SE-VO, získávají na významu právě v čl. 64 SE-VO, neboť čl. 64 SE-VO by měl postihovat jak situaci, kdy se sídlo a správní ústředí nachází v odlišných členských státech, tak situaci, kdy se sídlo nebo správní ústředí nachází mimo Společenství. Zastavíme-li se u druhé možnosti, můžeme konstatovat, že čl. 64 SE-VO možnost, kdy se správní ústředí nachází mimo Společenství postihuje dostatečně; stát, v němž má SE sídlo, učiní vhodná opatření, aby SE uvedla své postavení do souladu s právními předpisy (tj. opět zřídila své správní ústředí v tomto státě), nebo ji pro nesplnění zruší. Problematickou by se ovšem mohla zdát situace, kdy se mimo Společenství nachází sídlo SE, protože čl. 64 SE-VO pro takový případ řešení nenabízí. Uvědomíme-li si ovšem, že sídlem je míněno stanovami určené a v příslušném rejstříku zapsané sídlo, pak by vzhledem k řízení a kontrole, která provází přemístění sídla, taková situace neměla vůbec nastat.

Úprava sídla v čl. 7 SE-VO je důležitá i z dalšího hlediska - stanovenou povinností mít své sídlo a správní ústředí ve stejném členském státě se SE-VO vyhnulo nutnosti přiklonit se k jedné z teorií (teorii sídla nebo založení, Sitz- nebo Gründungstheorie) určující statut obchodních společností. Přesto je otázka sídla a jeho přemístění vzhledem k mezinárodní povaze SE a rozsudkům Evropského soudního dvora (zvláště rozsudky „Daily Mail“, Rs 81/88 z 27.9.1988, „Centros“ Rs C 212/97 z 9.3.1999 a z poslední doby „Überseering“ Rs C-208/00 z 25.11.2002) nadále

problematizována a v např. německé literatuře hojně diskutována.

Jediné ustanovení upravující firmu SE je obsaženo v čl. 11 SE-VO, dle nějž musí být před firmou nebo za firmou uváděna zkratka „SE“, přičemž pouze SE může uvedenou zkratku používat ve své firmě. Obchodní společnosti a jiné právnické osoby zapsané do rejstříku v členském státě před dnem vstupu tohoto nařízení v platnost, v jejichž firmách se objevuje zkratka SE, však nemusí svou firmu měnit.

© EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)